

Les polítiques socials i econòmiques tenen conseqüències en les desigualtats en salut

CONCLUSIONS I RECOMANACIONS POLÍTiques DEL PROJECTE SOPHIE

sophie

SOPHIE és un projecte d'investigació que ha estat finançat pel Setè Programa Marc de la Unió Europea des de 2011 fins a 2015. El seu objectiu ha estat generar noves evidències, amb metodologies innovadores, sobre l'impacte de les polítiques estructurals en les desigualtats en salut a Europa.

En els últims anys, SOPHIE ha acumulat evidència sobre la influència de les polítiques socials i econòmiques en la salut de tota la població i sobre les desigualtats socials en salut.

SOPHIE ha demostrat –a través de l'anàlisi de diversos exemples a tot Europa– com les polítiques orientades a l'equitat poden reduir aquestes desigualtats en salut.

Aquests estudis poden ajudar a forjar un argumentari sòlid per impulsar polítiques socials i econòmiques més justes, que condueixin a aquella reducció de desigualtats en salut que molts governs han posat entre els seus objectius.

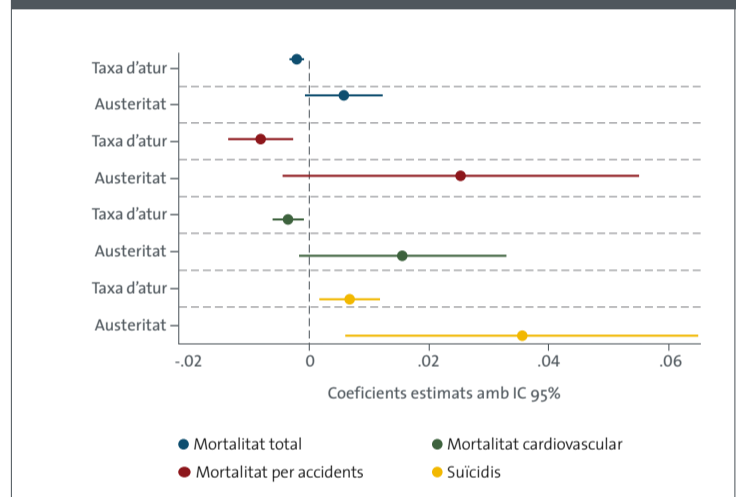
Els impactes en salut de les recessions econòmiques i de les polítiques fiscals.

L'impacte de la Gran Recessió en la salut a Europa varia segons l'indicador de salut de què es tracti, els nivells de protecció social que ofereixen els països particulars, així com el nivell socioeconòmic o el sexe de les persones afectades. Tot i que les recessions poden tenir l'efecte de reduir la mortalitat a curt termini, aquest efecte ve contrarestat per l'augment de la mortalitat provocat per l'austeritat fiscal, sobretot en algunes causes de mortalitat i especialment en el suïcidi.

Implicacions polítiques

- Les polítiques de protecció social semblen ser eficaces per limitar els canvis en la mortalitat atribuïble a les fluctuacions macroeconòmiques.
- Les intervencions per protegir i promoure la salut mental, per prevenir els suïcidis i per tractar els trastorns mentals es tornen especialment importants en temps de dificultats econòmiques.

FIGURA 1. L'EFECTE DE LA RECESSIONS I L'AUSTERITAT EN DETERMINADES CAUSES DE MORTALITAT AMB DADES PER 23 PAÏSOS EUROPEUS PER AL PERÍODE 1991-2011

Les polítiques que promouen la protecció social redueixen la pobresa i milloren la salut.

Una gran part de l'aparició de malalties cròniques es pot atribuir a l'atur. Les prestacions per atur amb major cobertura redueixen les dificultats materials i l'angoixa psicològica tant per a les persones aturades com ocupades. Els aspectes a tenir en compte per maximitzar els beneficis per a la salut inclouen: assegurar que la majoria dels aturats reben prestacions per desocupació; criteris d'elegibilitat flexibles que incloguin situacions com el treball estacional, la reducció de la jornada i l'autoocupació; prestacions suficients per poder viure una vida saludable; reducció del període entre la pèrdua d'ocupació i la recepció dels beneficis; i la seva prolongació al llarg de tot el període d'atur.

Les polítiques més integrals de suport a la família es relacionen amb menor pobresa infantil. Els esforços per oposar-se a les retallades en els programes de protecció social són més reeixits quan el grup potencialment afectat és políticament poderós.

Implicacions polítiques

- Els augments en la cobertura d'assegurança d'atur poden produir beneficis en la salut.
- Les polítiques per mantenir l'ocupació i permetre a les persones desocupades trobar de nou una ocupació poden reduir la càrrega de malalties cròniques en els sistemes sanitaris.
- L'augment de la despesa en polítiques actives de mercat de treball pot donar lloc a una millor salut entre la població.

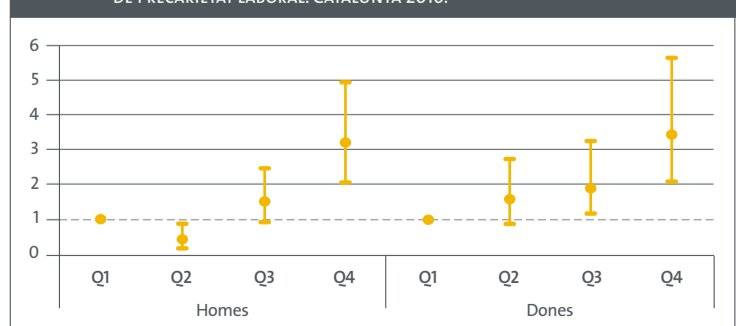
L'ocupació d'alta qualitat en un mercat laboral regulat és beneficiosa per a la salut de les i els treballadors i redueix la desigualtat.

La qualitat de les condicions d'ocupació difereix entre els països de la Unió Europea. L'ocupació precària s'associa a una pitjor salut mental. Les polítiques del mercat de treball sobre la protecció de l'ocupació, el treball a temps parcial i la seguretat en el treball tenen un impacte en la salut de les i els treballadors.

Implicacions polítiques

- Per quantificar les situacions d'ocupació precària i informal i el seu impacte en la salut s'han de desenvolupar definicions i indicadors estandarditzats, millorant les enquestes i sistemes d'informació.
- El creixement de l'ocupació precària s'ha d'aturar, i l'ocupació ha de ser més segura i de millor qualitat per tal de protegir la salut i el benestar de les i els treballadors i reduir les desigualtats en salut.

FIGURA 2. RAÓ DE PREVALENCES DE MALA SALUT MENTAL SEGONS QUARTIL (Q) DE PRECARIETAT LABORAL. CATALUNYA 2010.

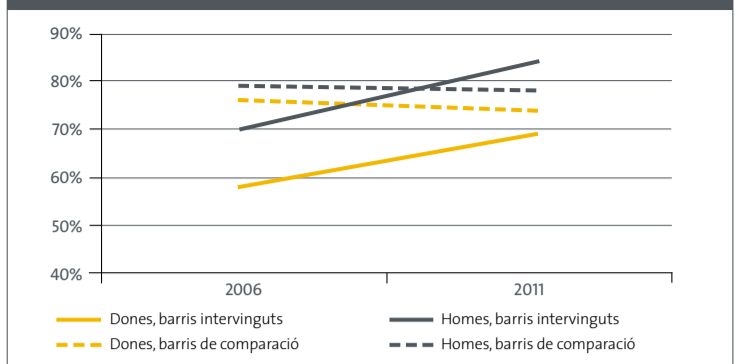
La planificació urbana impacta en l'equitat en salut.

S'ha demostrat que els projectes de renovació urbana integral, urbanística i social, tenen un impacte positiu en la salut general (veure figura), en la salut mental, i en la disminució de les desigualtats socioeconòmiques en salut. També fomenten l'augment de l'activitat física, encara que no redueixen les lesions per accident de trànsit. La no segregació social, la densitat urbana, la seguretat real i percebuda, i l'accessibilitat als espais públics són aspectes resultants de la planificació urbana que impacten en la salut.

Implicacions polítiques

- La manera de gestionar la planificació urbana marca diferències en la salut dels habitants, especialment la de les dones i la gent gran.
- La salut de les poblacions a les zones més desfavorides podria beneficiar més de les inversions en la regeneració urbana.

FIGURA 3. BONA SALUT AUTOPERCEBUDA ABANS I DESPRÉS DE LA 'LLEI DE BARRIS' A BARCELONA

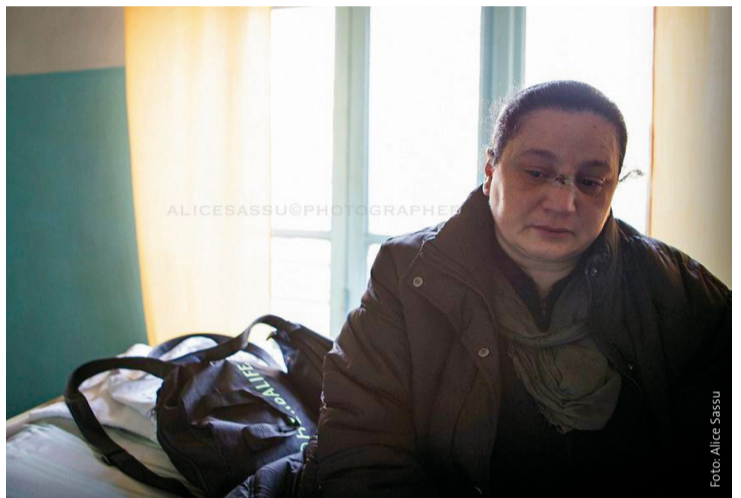
- No hi ha prou implementat només polítiques destinades a aconseguir l'accés «igualitari» a les instal·lacions recreatives, a mercats i altres serveis públics bàsics. Els barris desfavorits necessiten més inversions adaptades.

Les polítiques d'habitatge també poden reduir les desigualtats en salut.

Una gran quantitat de literatura mostra la relació entre condicions d'habitatge inadequades i mal estat de salut física i mental. Les condicions d'habitatge relacionades amb la pobresa energètica afecten la salut a tot Europa, sent més freqüent en el Sud i Est. Hem demostrat que l'aïllament de l'habitatge redueix la mortalitat relacionada amb el fred. Les persones que pateixen inestabilitat residencial i que tenen risc de perdre el seu habitatge, pateixen alts nivells d'angoixa mental.

Implicacions polítiques

- Es necessiten amb urgència polítiques públiques que abordin la inestabilitat residencial i les seves conseqüències en els països del sud d'Europa. L'accés segur a un habitatge adequat pot millorar la salut d'aquestes poblacions.
- Les polítiques d'eficiència energètica d'habitatges poden reduir els impactes en salut de la pobresa energètica, però cal que siguin gratuïtes per a les i els usuaris, focalitzades en els grups més afectats i adaptades a les seves necessitats.

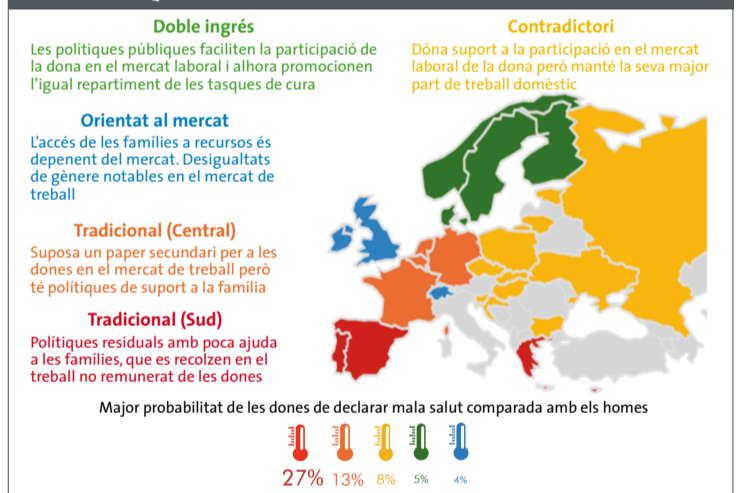
Les polítiques d'equitat de gènere influeixen en les desigualtats de gènere en salut.

Les desigualtats de gènere en la salut són més grans en països amb polítiques menys orientades cap a l'equitat de gènere.

Implicacions polítiques

- Les polítiques que donen suport a la participació de la dona en el mercat laboral i disminueixen les seves càrregues de cures estan relacionades amb nivells més baixos de desigualtat de gènere en l'estat de salut. Exemples d'aquestes polítiques són l'augment dels serveis públics i els ajuts a les famílies com la promoció de l'autonomia personal en situacions de dependència i l'extensió dels permisos de paternitat i maternitat.
- Els serveis públics i els beneficis econòmics destinats a les persones amb discapacitat i dependents poden reduir la càrrega que pesa sobre els seus cuidadors familiars i per tant millorar la seva salut.

FIGURA 4. DESIGUALTATS DE GÈNERE EN SALUT AUTOPERCEBUDA SEGONS EL MODEL DE POLÍTQUES DE FAMÍLIA

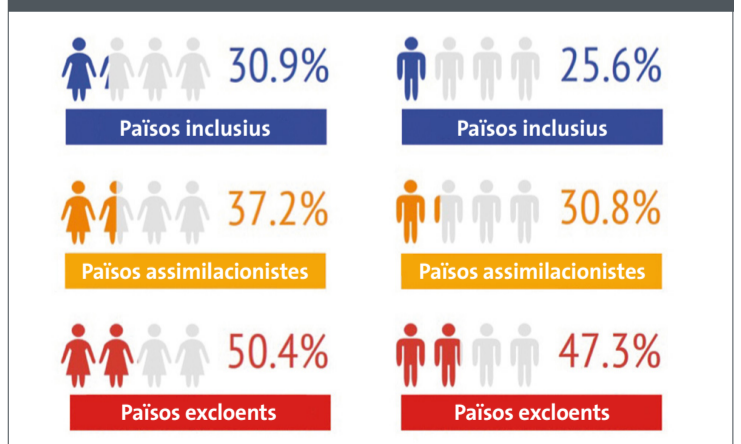
Les polítiques d'integració fan una diferència en la salut dels immigrants.

Els immigrants en els països 'excloents' –amb severes restriccions en l'accés a la ciutadania i amb escasses polítiques d'integració– pateixen pitjor salut i nivells més alts de depressió i mortalitat.

Implicacions polítiques

- Els diferents models de polítiques d'integració a Europa semblen influir en la salut de les i els immigrants.
- L'adopció de polítiques restrictives en matèria d'integració d'immigrants pot tenir conseqüències per a la salut.
- Les barreres legals en el dret a l'accés als sistemes públics d'atenció sanitària dificulten a les i els immigrants rebre l'atenció necessària.

FIGURA 5. IMMIGRANTS AMB REGULAR O MALA SALUT AUTOPERCEBUDA SEGONS EL TIPUS DE MODEL DE POLÍTICA D'INTEGRACIÓ DEL PAÍS.

Per saber més... consulta la nostra web
www.sophie-project.eu

I descarrega el llibre de conclusions i recomanacions:
<http://www.sophie-project.eu/pdf/conclusions.pdf>

